

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ ๓ ประการด้วยกัน คือ เพื่อศึกษาความงามในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาการทำศัลยกรรม และเพื่อศึกษาการทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการค้นคว้าข้อมูลในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พร้อมทั้งอรรถกถา งานวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตลอดจนการสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย โดยการสนทนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๒ ท่านและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำศัลยกรรมความงามมาแล้ว จำนวน ๓ ท่าน ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ความงามในพระพุทธศาสนา

การศึกษาเรื่องความงามในพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าความงามมีอยู่ด้วยกันหลายนิยาม เช่น ความงามคือลักษณะที่เห็นแล้วชวนให้ชื่นชมหรือพึงใจ ความงามคือสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์ที่เลิศและเป็นแรงกระตุ้นความคิดและให้ความพึงพอใจ ความงามคือสถานภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและชื่นชมผ่านการเข้าใจและรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้ผ่านอายตนะทั้ง ๖ ส่วนความงามในทางพระพุทธศาสนา ไม่ได้หมายถึงความงามของวัตถุหรือลักษณะภายนอกเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงความงามที่อยู่ภายในด้วย และจากความหมายของความงามที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถแบ่งความงามได้เป็น ๒ ประเภท คือความงามภายนอกและความงามภายใน ความงามภายนอกคือสิ่งที่มองเห็นเป็นรูปธรรมและสามารถจับต้องได้ การที่จะตัดสินว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความงามหรือไม่ ในทางปรัชญาได้แบ่งออกเป็น ๒ แนวคิดด้วยกัน คือ กลุ่มอัสทวิสัย ที่มองว่าวัตถุไม่มีความงามในตัวของมันเอง แต่การที่เรามองว่าสิ่งนั้นงาม เป็นเพราะสิ่งนั้นตรงกับรสนิยมของเรา และกลุ่มภววิสัย มองว่า ความงามมีอยู่ในตัววัตถุและสมบูรณ์ในตัวของมันเอง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความคิดหรือความรู้สึกของใคร ส่วนในทางพระพุทธศาสนาถือว่าความงามภายนอก คือความงามของเรือนร่าง หน้าตา บุคลิก ตลอดจนถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย มองเห็นด้วยประสาทสัมผัส

เป็นการประเมินค่าความงามตามธรรมชาติของสังคมและแตกต่างตามยุคสมัย และเมื่อกล่าวถึงความงามภายใน ผู้คนมักจะนึกถึงแต่เรื่องของนามธรรม ไม่อาจสัมผัสได้ เป็นเพียงเรื่องของจิตใจและความรู้สึกเท่านั้น ทั้งที่ในความเป็นจริง ความงามภายในนี้ สามารถแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ เช่น การมีกิริยามารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ ในทางพระพุทธศาสนากล่าวว่า ความงามภายในคือความงามแห่งกิริยามารยาท และความงามแห่งภาวะจิตใจ เรียกได้ว่าเป็นแก่นแท้ของความงาม เป็นความงามที่มีความสมบูรณ์ในตัว คงทน ไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก แต่ด้วยความงามภายในเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ยาก สังคมในปัจจุบันจึงเลือกที่จะมองคนเพียงความงามภายนอกมากกว่า จนทำให้ความงามภายนอกเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเลือกคู่ครอง อาชีพ เป็นเครื่องมือผลักดันสู่ความสำเร็จ เสริมสร้างความมั่นใจและสร้างความเป็นตัวตน แตกต่างจากความเห็นในทางพระพุทธศาสนา ที่มองว่าความงามภายนอกไม่ได้มีความสำคัญเท่ากับความงามภายใน ทั้งนี้ในพระไตรปิฎกได้มีการกล่าวถึงทั้งความงามภายนอกและความงามภายใน โดยความงามภายนอกแบบปุถุชนที่รู้จักกันเป็นอย่างดีก็คือความงามแบบเบญจกัลยาณี และความงามแบบพิเศษคือการมีความงามแบบมหาปุริสลักษณะ ส่วนความงามภายในที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้น มุ่งถึงความงามอันเกิดจากจิตใจ เป็นความงามที่มีความสมบูรณ์ในตัว ไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล กาลเวลาหรือสถานที่ ความงามภายในสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ความงามในเบื้องต้นหมายถึงศีล ความงามในท่ามกลางหมายถึงอริยมรรค และความงามในที่สุดหมายถึงพระนิพพาน นอกจากนี้ความงามภายในยังหมายถึงการน้อมนำหลักธรรมคำสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความงามในพระพุทธศาสนา มาประพฤติปฏิบัติ โดยหลักธรรมดังกล่าว ได้แก่ ขันติโสรัจจะ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ กัลยาณมิตร ๗ และมรรค ๘ แม้ว่าหลักธรรมที่ส่งเสริมความงามจะมีอยู่มากมาย แต่สังคมก็ยกย่องความงามภายนอกมากกว่า เพราะเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่าย และมีบทบาทต่อการดำรงชีวิต จึงทำให้ผู้คนดิ้นรนทำศัลยกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาที่มีมาแต่กำเนิดให้ดูดีขึ้น

๕.๑.๒ แนวคิดเรื่องการทำศัลยกรรม

การทำศัลยกรรมนั้น สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ ศัลยกรรมเสริมสร้าง เป็นการทำให้ศัลยกรรมเพื่อแก้ไขความผิดปกติของรูปร่าง โดยการผ่าตัดศัลยกรรมแบบเสริมสร้าง สามารถแบ่งออกได้ ๒ ลักษณะ คือ การสร้างเสริมอวัยวะดังกล่าวให้ดีและมีประสิทธิภาพ กับการสร้างอวัยวะใหม่ขึ้นมาทั้งชิ้นส่วนเพื่อทดแทนส่วนเดิมที่สูญหายไป ศัลยกรรมอีกประเภทคือศัลยกรรมความงาม เป็นการทำให้ศัลยกรรมในส่วนที่ปกติอยู่แล้วให้ดูสวยงาม สอดคล้องกับโครงสร้างของบุคคลนั้น เน้นเรื่องของความสวยงามมากกว่าการใช้งาน การทำศัลยกรรมนั้น ไม่ได้เป็นวิชาแพทย์สาขาใหม่ หากแต่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยการทำศัลยกรรมที่โด่งดังและเป็นที่รู้จักมากที่สุดคือการทำมัมมี่ในประเทศ

อียิปต์ เครื่องมือที่ใช้ในการทำศัลยกรรมก็เป็นเครื่องมือที่หาได้ทั่วไป เช่น เลื่อย คีมหนีบ มีด และ กรรไกร นอกจากประเทศอียิปต์แล้ว ในประเทศอินเดียก็มีการทำศัลยกรรมเช่นกัน โดยหมอชีวกโกมารภักผู้ซึ่งทำการผ่าตัดตมอและผ่าตัดลำไส้ให้กับผู้ป่วย ต่อมาการทำศัลยกรรมได้มีการพัฒนาเรื่อยมา โดยในยุคแรกล้วนแต่เป็นการทำศัลยกรรมเสริมสร้าง เพราะในอดีตมีการทำสงครามอยู่บ่อยครั้ง จึงมักมีผู้ป่วยที่มีบาดแผลจากการทำสงครามและต้องเข้ารับการผ่าตัดศัลยกรรมเป็นจำนวนมาก จนมาถึงในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เริ่มมีการทำศัลยกรรมความงามเกิดขึ้นในโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย ในขณะนั้นการทำศัลยกรรมความงามยังมีราคาแพง และมักจะทำในกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น ต่อมาการทำศัลยกรรมความงามเริ่มเป็นที่แพร่หลาย คลินิกศัลยกรรมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันสูงขึ้น ทำให้ราคาถูกลง และไม่ทำให้การทำศัลยกรรมความงามถูกจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุอีกต่อไป การที่บุคคลหนึ่งตัดสินใจทำศัลยกรรมความงามนั้น ไม่ได้เกิดจากการต้องการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่เป็นเพียงการสนองความต้องการขั้นสูง คือ ต้องการให้ตนเป็นที่รัก เป็นที่พอใจต่อผู้ที่ได้พบเห็น เป็นที่ยอมรับในสังคม ประกอบกับความไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ แต่บางครั้งการตัดสินใจทำศัลยกรรมความงามนั้น ไม่ใช่เพื่อความสวยงามเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการเข้าใจผิด เช่น เข้าใจว่าการทำศัลยกรรมความงามสามารถแก้ไขความไม่พึงพอใจในร่างกายตนเองได้อย่างยั่งยืน เข้าใจว่าการทำศัลยกรรมความงามสามารถเยียวยาปัญหาในชีวิตได้ เช่น ตกงาน ออกหัก เข้าใจว่าทำออกมาแล้วจะดูดีเหมือนอยู่ในทีวี แม้ว่าการทำศัลยกรรมความงามจะสามารถเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่ผ่านการทำศัลยกรรมความงาม ทั้งด้านการงาน สังคมหรือความรัก แต่การทำศัลยกรรมความงามก็ยังมีข้อเสียอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเสียทรัพย์ ความเจ็บปวด การแพ้ยาหรือสารเคมี การทำศัลยกรรมความงามออกมาแล้วไม่ได้ผลตามที่ต้องการ ทั้งนี้แม้ว่าการทำศัลยกรรมความงามจะเป็นเรื่องเสี่ยง แต่คนส่วนใหญ่ก็เต็มใจยอมรับได้และมองว่าเป็นเรื่องปกติจึงทำให้การทำศัลยกรรมความงามในปัจจุบันเป็นที่แพร่หลายในสังคมไทย

๕.๑.๓ การทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ การที่คนเราเกิดมามีรูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน บางคนงาม บางคนไม่งามนั้น พระพุทธศาสนาเชื่อว่า เกิดจากกรรมที่บุคคลนั้นได้กระทำไว้ในชาติก่อน ส่วนในทางโลกหรือในทางวิทยาศาสตร์มองว่า การที่คนเราเกิดมามีรูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน ก็เพราะพันธุกรรมที่ได้จากบิดามารดาและบรรพบุรุษ และด้วยความเชื่อที่ว่าความแตกต่างของมนุษย์เกิดจากวิทยาศาสตร์มากกว่ากรรมนี้เอง ทำให้คนในสังคมละเลยเรื่องของบาปบุญคุณธรรม มองร่างกายเป็นเสมือนวัตถุ ปล่อยตัวเองให้ตกเป็นทาสของสังคม เชื่อว่าความสุขจากการมีวัตถุจะสามารถกำจัดความทุกข์ให้หมดไปได้ ซึ่งสังคมเช่นนี้ เรียกว่า สังคมแบบบริโภคนิยม โดยจุดหมายของสังคมประเภทนี้ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียง

แค่ความสุขจากประสาทสัมผัสทั้งห้าเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงความสุขจากการที่ได้รู้สึว่าได้เป็นอะไรบางอย่างที่สำคัญด้วย ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงมีวิธีการให้คนละการยึดติดในรูปด้วยกันสองวิธี โดยพุทธวิธีแรกทรงใช้กับบุคคลที่หลงใหลยึดติดอยู่กับความงามของตน พุทธวิธีนี้พระพุทธองค์จะนิรมิตบุคคลที่มีความงามยิ่งกว่า ปลอຍให้บุคคลที่หลงคิดว่าตนเองมีความงามเป็นที่สุดนั้นแลเห็น จนบุคคลผู้นั้นหลงใหลยึดติดในความงามของร่างที่นิรมิตนั้น จากนั้นพระพุทธองค์ก็จะแสดงให้บุคคลผู้นั้นเห็นถึงความไม่เที่ยงในความงามนั้น โดยให้ร่างดังกล่าว เปลี่ยนสภาพเป็นร่างชรา ป่วย และเสียชีวิต จนกลายเป็นซากศพ ทำให้บุคคลผู้หลงใหลยึดติดในรูปนั้น เกิดความเบื่อหน่ายและเห็นรูปเป็นของไม่เที่ยง ส่วนอีกพุทธวิธีหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงใช้กับบุคคลผู้หลงใหลยึดติดในรูปของผู้อื่น โดยพระพุทธองค์จะแสดงให้เห็นถึงร่างกายอันไม่เที่ยงของบุคคลที่ถูกยึดติดนั้น นอกจากพุทธวิธีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว พระพุทธองค์ยังใช้วิธีให้บุคคลคลายความยึดติดด้วยการเจริญกายคตาสติและการเจริญอสุภกรรมฐานอีกด้วย และจากการสัมภาษณ์พระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิทางการพระพุทธศาสนาทั้งสองรูป พบว่ามีความคิดเห็นว่าการที่คนเราเกิดมาแตกต่างกันก็เพราะกรรม การทำศัลยกรรมความงามเป็นการสนองกิเลสของมนุษย์เพียงชั่วคราวเท่านั้น เพราะสุดท้ายทุกสิ่งย่อมเปลี่ยนไปตามกฎของไตรลักษณ์ ทั้งนี้บุคคลสามารถมีความงามได้โดยการน้อมนำหลักธรรมของพระพุทธศามาประพฤติปฏิบัติ โดยหลักพุทธธรรมดังกล่าวนี้ ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติเกิดความงามเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้บุคคลผู้นั้นมีเสน่ห์ น่าคบหาสมาคมและยังเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมให้เป็นไปด้วยความสงบสุขอีกด้วย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

หลักธรรมที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทั้งหมด นอกจากจะเป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติคลายความยึดติดในรูปแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความงามขึ้นทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งเป็นความงามอย่างแท้จริงและยั่งยืน ปราศจากกิเลสเจือปน และส่งผลให้เกิดความดีอื่นเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยการวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ไม่เห็นรูปธรรมที่ชัดเจน หรือเชิงประจักษ์ให้เห็นเป็นตัวเลขที่สามารถวัดได้ ว่าในปัจจุบัน สังคมมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมความงาม หรือการทำศัลยกรรมความงามคือการแก้ไขความทุกข์ที่ถูกต้องหรือไม่ แนวทางที่ควรจะมีการศึกษาต่อไปในเรื่องของการทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนามีประเด็นน่าสนใจอีกดังนี้

๑. ศึกษาเปรียบเทียบการทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนาของสังคมเมืองกับสังคมชนบทว่ามีแนวคิดเป็นไปในทางเดียวกัน หรือแนวทางที่แตกต่างกันอย่างไร

๒. ศึกษาเปรียบเทียบการทำศัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนาของบุคคลทั่วไปและของพระภิกษุสงฆ์ว่ามีแนวคิดเป็นไปในทางเดียวกัน หรือแนวทางที่แตกต่างกันอย่างไร

๓. ศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความงามในเชิงปริมาณ โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีความเข้าใจหลักธรรมดังกล่าวมาน้อยเพียงใด นำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำศัลยกรรมความงาม